

<https://doi.org/10.7577/formakademisk.2966>

Leder

FormAkademisk 10 år – med forskning på design og designdidaktikk

FormAkademisk – forskningstidsskrift for design og designdidaktikk fyller 10 år omtrent på denne tida. I 2017 feira vi 10. årgang og i år er det 10 år siden den første redaksjonen starta sitt arbeid.

I november 2017 feiret vi 10-årsjubileet med en paneldebatt med tittelen *Kan design redde verden?* – om hvordan design kan bidra til å løse de vanskelige problemene vi står overfor. Redaksjonsmedlem i FormAkademisk Birger Sevaldson, professor ved Institutt for design, Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO) var debattleder. Hovedinnledere var Liv Merete Nielsen, professor, Institutt for estetiske fag, OsloMet, også redaksjonsmedlem, Kjetil Fallan, professor ved Institutt for filosofi, idé- og kunsthistorie og klassiske språk, Universitetet i Oslo og Adrian Paulsen, designer i designbyrået HALOGEN. På bakgrunn av de tre hovedinnledningene, kommenterte og diskuterte panelet, bestående av Kristin Støren Wigum, designer, Gaia Trondheim – økologisk produkt og systemdesign, Sigmund Asmervik, professor emeritus, Institutt for landskapsplanlegging, NMBU, Eva Lutnæs, lærer på Ener ungdomsskole i Hamar og post doc. ved Institutt for estetiske fag, OsloMet, alle redaksjonsmedlemmer i FormAkademisk, Astrid Skjerven og Tore Gulden, begge professorer ved Institutt for produktdesign, OsloMe og medlemmer av redaksjonsrådet i FormAkademisk, i tillegg til Denise Hagströmer, Senior kurator ved Avdeling design og kunsthåndverk, Nasjonalmuseet og Lennart Johansson, daglig leder i interesseorganisasjonen Kunst og design i skolen (KDS). Det ble en livlig diskusjon i en fullsatt sal. Konklusjonen ble at design kan bidra til å redde verden under forutsetning av at de politiske forholdene legges til rette for det.

Opprettelsen av *FormAkademisk*

Interesseorganisasjonen *Kunst og design i skolen* (KDS) hadde i lengre tid sett behovet for opprettelse av et akademisk tidsskrift i tillegg til deres fagtidsskrift FORM. Helt siden 2002 sto dette nedfelt i organisasjonens arbeidsprogram. Styremedlem i KDS, Liv Merete Nielsen, tok kontakt med Janne Beate Reitan med spørsmål om å bli ansvarlig redaktør for et slikt tidsskrift og *FORMakademisk* ble foreslått som navn. Reitan og Nielsen hadde sammen tatt doktorgradsutdanning ved AHO, som ble ledet av professor Halina Dunin-Woyseth. Sammen med henne inviterte de flere doktorgradsstudenter for å opprette tidsskriftet. I tillegg til oss tre i temareaksjonen for jubileumsnummeret, er Birger Sevaldson og Marte Sørebo Gulliksen fortsatt aktive i redaksjonen. Dette bidrar til at tidsskriftet har en kjerne av svært erfarne akademikere som opprettholder det høye vitenskapelige nivået som FormAkademisk alltid har lagt vekt på.

Vi publiserte det første nummeret av FormAkademisk i oktober 2008 med sju artikler. Siden da har vi publisert 26 nummer med til sammen nærmere 150 artikler. Hver artikkel har hatt minst én seksjonsredaktør som har vært ansvarlig for den redaksjonelle prosessen og minst to eksterne fagfeller har vurdert hver av artiklene. Det innebærer at svært mange høyt kvalifiserte fagfolk har vært involvert i arbeidet med FormAkademisk i løpet av disse 10 årene. I tillegg til ordinære nummer, har FormAkademisk satset på temanummer fra mange ulike forskningsmiljøer innen feltet. I temareaksjonene er det også eksterne forskere, men minst én

i temareduksjonene tilhører den faste redaksjonen. Dette garanterer at våre redaksjonelle krav til vitenskapelig kvalitet blir ivaretatt. FormAkademisk har også et bredt sammensatt redaksjonsråd fra Norge og Norden som er med på å sikre den redaksjonelle kvaliteten, og flere av disse har vært med i temareduksjoner.

Med den store pågangen av artikler til FormAkademisk, både når det gjelder artikler i temanummer og artikler i ordinære nummer, har vi i dag en redaksjon som består av i alt 22 medlemmer. Felles for alle i redaksjonen, er at de både har doktorgrad og en bakgrunn fra en *making discipline* (Dunin-Woyseth & Michl, 2001). Dette gjør at tidsskriftet bidrar til utviklingen av et høyt akademisk nivå på forskning innen *the making disciplines* – eller på norsk de skapende og utøvende felt innen design og designdidaktikk.

For å vise den faglige bredden og kvaliteten som redaksjonen representerer, vil vi gi en kort presentasjon av alle i dagens redaksjon. Vi starter med ansvarlig redaktør og fortsetter med hvert av medlemmene i den faste redaksjonen, i alfabetisk rekkefølge.

Faglig presentasjon av redaksjonen i *FormAkademisk*

Ansvarlig redaktør

Janne Beate Reitan, Førsteamanuensis, Dr Ing. er utdannet allmennlærer med adjunkt-utdanning og hovedfag i Forming, samt dr. ing. fra AHO. Hun er ansatt ved Institutt for estetiske fag (EST), Fakultet for teknologi, kunst og design (TKD) ved OsloMet – storbyuniversitetet (tidligere Høgskolen i Oslo og Akershus), hvor hun startet som etterutdanningsleder ved daværende Statens lærerhøgskole i forming Oslo i 1992. Hun var leder for komiteen som utviklet planer for etterutdanning av lærere i Tegning, form og farge ved innføringen av Reform 94 i videregående skole, og ledet et nasjonalt TV-basert etterutdanningsprogram, samt desentraliserte videreutdanningsenheter for lærere i videregående skole i alle landets fylker. Hun har vært tilknyttet de tverrfaglige forskningsprogrammene ved daværende Høgskolen i Oslo, spesielt Storbyforskningsprogrammet. På Institutt for estetiske fag ved OsloMet er hun koordinator for og underviser i fagdidaktikk i design, kunst og håndverk på både bachelor- og masternivå. Hun er utdannet innen tekstil og har i flere perioder designet og produsert klær. Hun var nestleder for den vitenskapelige komiteen og nestleder i organisasjonskomiteen for forskningskonferansen for designutdanning DRS//CUMULUS Oslo 2013. Hun har erfaring som opponent ved doktordisputas ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet (NTNU). Hennes hovedinteresse innen forskning er folkedesign – eller *vernacular design* – og designutdanning, med spesiell interesse for *learning-by-watching* og *research-by-design*. I den senere tid har forskningen dreid i retning økologisk bærekraft og *skaperverksted* – eller *makerspace* som brukes internasjonalt. Hun var redaktør sammen med Astrid Skjerven for antologien *Design for a Sustainable Culture. Perspectives, Practices and Education* publisert på Routledge i 2017. Reitan har forelest og vært sensor for master i Folkekunst i Rauland, og PhD i Kulturstudier ved Universitetet i Sørøst-Norge i flere år, samt vært sakkyndig i flere utvalg for høyere akademiske stillinger. Hun er forsker i forskergruppa *Design Literacy* ved OsloMet og med i forskningsnettverkene *DesignDialog*, NordFo, OCEAN – Design Research Association og Design Research Society (DRS). Hun har vært sjefsredaktør og leder for tidsskriftet FormAkademisk helt siden starten i 2008.

Seksjonsredaktørene i redaksjonen

Sigmund Asmervik er utdannet sivilarkitekt i 1966 fra NTH (nå integrert i NTNU) og er dr.ing. i transportplanlegging, 1976 fra samme institusjon. Han underviste i ulike perioder fra 1970 til 1990 ved Arkitektthøgskolen i Oslo og ved NTH i Trondheim. Han har vært medlem av Norges Tekniske Vitenskapsakademi siden 1989, avdelingsleder i Sintef, 1983-1990 og direktør for forskningsstiftelsen Allforsk i Trondheim 1990-95. 1999-2007 var Asmervik regjeringsoppnevnt som medlem i Statens råd for funksjonshemmede og har de siste 20 årene i første rekke arbeidet med samfunnsplanlegging og da spesielt med universell utforming. Han har skrevet lærebøker og deltatt i utallige nasjonale og internasjonale konferanser innen dette området. Asmervik har også vært professor ved NTNU, samfunnsgeografi og Universitetet i Stavanger, samfunnssikkerhet i tillegg til et professorat i by- og regionplanlegging ved Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet (NMBU) på Ås, 1995-2011. Asmervik har hatt to gjesteforskeropphold ved UC Berkeley i California, i 1987 og 2002/2003. Han har dessuten vært premiert i norske og nordiske arkitektkonkurranser, vært sensor i en rekke ulike fag ved ulike institusjoner, vært sakkyndig i en rekke komiteer for høyere akademiske stillinger i Norge og Norden og vært opposent for doktordisputaser i ulike nordiske land. Han har et betydelig internasjonalt nettverk i første rekke i Norden, Europa for øvrig og i USA.

Arild Berg, Førsteamanuensis, Dr. Arts har vært prodekan for FoU på Fakultet for teknologi, kunst og design på OsloMet – storbyuniversitetet siden 2017. Han er utdannet keramiker fra Statens høgskole for kunsthåndverk (SHKS) og er opptatt av kunst og design i tverrfaglige sammenhenger. Dette er omdreiningspunktet for hans kunstneriske virke og akademiske studier. Gjennom utsmykkingsoppdrag, undervisning på institutt for produktdesign og kunstprosjekter undersøker han ulike måter å involvere deltakere på. I sin doktorgrad fra Aalto-universitetet i Finland i 2014 *Artistic Research in Public Space: Participation in Material-based Art*, var tema samtidskunst og designmetoder. Han utviklet ny teori basert på tre utsmykkingsprosjekter. Hans forskning og kunstneriske praksis har på den ene siden linjer tilbake til rollen som kunst og design hadde i samfunnet da William Morris hadde samfunnsrelevant kunst som ideal, og på den annen side til samtidskunsten med Nicolas Bourriauds relasjonelle kunst som mål: Mennesker, miljø og kunst blir en helhet.

Karen Brønne, Førsteamanuensis PhD er utdannet Faglærer i Forming, og har hovedfag i Forming, samt doktorgrad fra AHO. Hun jobber ved Høgskulen i Volda (HVO) som fagansatt, tidligere som seksjonsleder og studieprogramleder. Hun har jobbet som stipendiat ved HiOA, og hatt FørsteamanuensisII-stilling på masterutdanningen ved Høgskulen Stord/Haugesund. Hennes forskningsinteresser er knyttet til ulike fagdidaktiske tema, kvalitetsdefinisjoner og vurderingspraksis, digitale læringsressurser i praktiske fag, begynneropplæring i teikning og DesignLiteracy. Hun er for tiden deltager i forskingsprosjektene A-kandidaten, Digi-GLU og Begynneropplæring i tegning. Hun har vært medlem i FOU-utvalget ved HVO i en årrekke, sittet i ulike sakkyndige kommisjoner, vitenskapelig komite for Nasjonal nettverkskonferanse, sakkyndig godkjenning av ny MaGLU (syklus to i den 5-årige lærerutdanningen) ved norsk lærested, og gjort ekstern programevaluering av bachelorutdanning i Kunst og håndverk. Hun har vært gjennomgangssensor på masterutdanningen ved HVL, OsloMet og HSN. Hun er medlem i forskernettverket *DesignDialog*, og sitter i Profesjonsrådet for Design.

Halina Dunin-Woyseth, Professor Emerita Dr. Techn. arkitekt og professor ved AHO siden 1981. Dunin-Woyseth var i mange år og inntil 2012 Styreleder ved Tekstilhøgskolan Högskolan i Borås. I årene 2011 – 2012 var hun professor både på AHO og daværende Høgskolen i Telemark (Fakultet for Kunst, design og tradisjonskunst). Fra 1990 var hun initiativtaker til og leder for AHOs doktorgradsprogram, med over 40 skandinaviske og internasjonale PhD studenter knyttet til programmet til enhver tid. Programmet ble åpnet for PhD studenter

rekruttert fra ulike *making professions*, som kunstnere, designere, arkitekter, planleggere, lærere innen kunst og design og ingeniører. Hennes erfaringer som profesjonsutøver, underviser og forsker har sitt utgangspunkt i by- og regionplanlegging. Hun har bred praksis innen undervisning og forskning i Skandinavia og andre land, og har vært gjesteprofessor ved flere universiteter internasjonalt, f.eks. Sint-Lucas School of Architecture i Brüssel / Gent, Belgia, Chalmers (University of Technology) tekniska högskola i Göteborg, og Göteborgs Universitet. Hennes sentrale forskningsinteresser de seneste tiårene har vært problemstillinger i forhold til kunnskap i designprofesjonene, epistemologiske problemstillinger for arkitekturforskning og vitenskapsfilosofi. Siden 1991 har hun vært redaktør og medredaktør for *Research Magazine*, som har dokumentert utviklingen innen disse feltene i forhold til yrkesmessig og forskningsmessig utdanning. Hun har i utstrakt grad forelest på doktorgradsnivå og har veiledet PhD studenter i Norge og i utlandet og vært opponent ved en rekke doktordisputaser i Norge og i utlandet. Hun har fått evalueringsoppdrag for flere forskningsråd i Scandinavia og har også erfaring fra bedømming av EU-finansiert forskning.

Barbro Grude Eikseth, sivilarkitekt MNAL, PhD er utdannet sivilarkitekt fra NTNU i Trondheim og har doktorgrad fra AHO. Hun har praksiserfaring som arkitekt og planlegger fra Trondheim og Oslo og har undervist ved arkitektutdanningen ved AHO og NTNU. Hun har bidratt til det designdidaktiske kunnskapsfeltet ved å utvikle arkitekturdidaktikk som eget kunnskapsområde. Hennes faglige interesser er arkitektfaget i et samfunnsrelatert perspektiv, arkitektutdanning, kunnskaps- og profesjonsteori, medvirkningsprosesser og kommunikasjonen mellom det estetiske feltet og samfunn. Eikseth har siden 2008 vært en aktiv deltaker i forskernettverket *DesignDialog*. Hun er styremedlem i Oslo arkitektforening og arbeider som spesialrådgiver for skolebygg i Bærum kommune fra høsten 2018.

Laila Belinda Fauske, førsteamanuensis, PhD er utdannet Faglærer i Forming, med mellomfag i historie, hovedfag i Forming, samt doktorgrad fra AHO. Hun jobber ved OsloMet – storbyuniversitetet, Fakultet for teknologi, kunst og design (TKD), Institutt for estetiske fag (EST). Hun underviser og veileder på master- og bachelornivå, samt har et særlig ansvar for oppfølging av programplanarbeid og internasjonalisering ved instituttet. Hun har tidligere vært ansatt ved Høgskolen i Telemark (nå Universitetet i Sørøst-Norge (USN), med undervisning og veiledning på master-, samt PhD-nivå. Forskningsinteressen er knyttet til fagdidaktikk, praktisk-estetisk arbeid som kunnskapsproduksjon, læreplanutvikling og faghistorie. Hun har sittet i ulike sakkyndige komiteer, bidratt til ekstern programevaluering på BA-nivå, samt vært ekstern sensor ved flere mastereksamener. Fauske har bidratt aktivt i Utdanningsdirektoratets arbeid for nasjonale læreplaner, først som leder for arbeidet med valgbart programfag *Arkitektur og samfunn* for videregående skole, senere har hun deltatt i det forberedende arbeidet med fornying av kommende læreplan for Kunst og håndverk i grunnskolen, dette i form av utredningsarbeid. Fauske er medlem i forskernettverket *DesignDialog*.

Nina Scott Frisch, førsteamanuensis, PhD er utdannet allmennlærer med fordypning i forming og spesialpedagogikk, og hun har hovedfag i forming fra Høgskolen i Oslo og Akershus (nå OsloMet), samt doktorgrad i tegnedidaktikk fra Pedagogisk institutt ved Norges Teknisk-Naturvitenskapelige Universitet i Trondheim (NTNU). Hun har arbeidet med faget Kunst og håndverk og spesialpedagogikk i barneskolen, og med yrkestrening i spesialskole. Hun har vært med på å utvikle praktisk-estetisk faglærerutdanning og en årsenhet i Kunst og håndverk ved Høgskolen i Nesna (nå Nord Universitet), og vært med å lede arbeide med utvikling og implementering av ny studieplan for den nye barnehagelærerutdanningens kunnskapsområde Kunst, kultur og kreativitet ved Dronning Mauds Minne Høgskole (DMMH) i Trondheim. Hun har ledet arbeidet med å utvikle og etablere Master i barnekultur og kunstpedagogikk ved DMMH, og er studieprogramleder for dette studiet. Hun har veiledet og vært sensor for flere

masterstudenter ved NTNUs Masterstudiet i kunstfagsdidaktikk, og vært sensor for masterstudenter ved den fagdidaktiske masterutdanningen på EST ved OsloMet. Hun har vært midtveisoponent for PhD studenter og ledet kommisjonen for PhD kandidat ved NTNU. Hun er medlem av forskergruppen Barnekultur og kunstpedagogikk og har sittet i FoU-utvalget ved DMMH. Hun er medlem i forskernettverket *DesignDialog*. Hennes forskning har et hovedfokus på hvordan barn lærer å tegne i barnehage og skole. Ut ifra dette utforskningsarbeidet har Frisch utviklet diverse teoretiske problemstillinger og konsepter i forhold til tegneundervisning i dagens barnehage og skole. Sosiokulturelle, dialogiske perspektiver med kvalitativ tilnærming blir brukt for å forstå barns spor på et ark og for å utvikle pedagogikk for tegneopplæring. Hun har vært redaktør og medforfatter i boken *Tegningen lever!* (Akademika, 2013) og *Boka om kunst og håndverk i barnehagen* (Universitetsforlaget, 2018 in press). Hun har publisert i internasjonale vitenskapelige tidsskrift som *International Journal of Art & Design Education* (JADE) og *FormAkademisk*, og har sittet i Advisory Board for *The International Journal of Education & the Arts* (INSEA).

Siri Homlong, førsteamanuensis, PhD arbeider ved Institutionen för slöjd- och bildpedagogik (IBIS), Konstfack university of Arts, Crafts and Design i Stockholm. Hun var førsteamanuensis for tekstil design og håndverk ved Universitetet i Uppsala i 20 år, og underviste i forming på ungdomsskoletrinnet i Oslo i seks år. Hun var sjefredaktør for tidsskriftet *Forming i skolen*, nå kalt *FORM*, tidsskriftet for den norske interesseorganisasjonen for lærere KDS i noen år, og var også leder av organisasjonen. Hun er nå den svenske representanten i ledelsen av den nordiske organisasjonen NordFo (Nordisk forum för forskning och utvecklingsarbete inom utbildning i slöjd). Hun fikk sin faglærerutdanning i kunst og design ved Statens lærerhøgskole i forming Oslo (nå EST ved OsloMet). Hun har også studert designpedagogikk, kunsthistorie, etnologi og andre fag, og arbeidet som pedagog ved Arkitektur- og designcenter i Stockholm. Hun disputerte ved Uppsala Universitet 2006 med avhandlingen *The Language of Textiles* og er i sin forskning interessert i kommunikasjon om estetiske kvaliteter og design- og håndverkskunskaper.

Marte Sørebo Gulliksen, PhD er professor i kulturdidaktikk og estetisk praksis på Universitetet i Sørøst-Norge, Fakultet for humaniora, idrett og utdanningsvitenskap, Institutt for estetiske fag, campus Notodden. Hun er utdannet allmennlærer med adjunktutdanning og hovedfag i Forming, samt doktorgrad fra AHO (2006). Hun har siden 1998 undervist og forsket ved Universitetet i Stavanger (tidligere Høgskolen i Stavanger), Universitetet i Sørøst-Norge (USN) (tidligere Høgskolen i Telemark og Høgskolen i Sørøst-Norge). Hun har initiert og senere ledet forskergruppen *Embodied Making and Learning* (EMAL) ved USN som nå har 37 medlemmer fra tre institutter. I denne forskergruppen utvikles kunnskap om det å lære gjennom skapende praksis, som er ett av Gulliksens tre faglige fordypningsområder. De to andre er 'kunst og håndverk som sosiokulturell praksis' og 'kulturutdanning/kulturdidaktikk'. Hun er medlem i forskernettverket *DesignDialog*, det nordiske nettverket NordFo, og de internasjonale nettverkene *Design Research Society* (DRS) og *InSEA*. Hennes interdisiplinære forskningsinteresse har ledet henne til å inkludere nevrobiologisk kunnskap i egen forskning i de siste tre årene. Gulliksen er medlem av den internasjonale *Human Ingenuity Research Group* på Western University i Ontario, Canada der hun har vært Visiting Professor flere ganger, og hun har tidligere vært Guest Professor ved Islands universitet (2013-2016). Hun er medlem av programutvalget, og leder emnet Kulturdidaktikk, i PhD-studiet i Kulturstudier ved Universitetet i Sørøst-Norge. Hun har tidligere vært fungerende instituttleder ved institutt for forming og formgivning ved Høgskolen i Telemark, ledet mastergraden i Design, kunst og håndverk og utviklet masterstudiet til å bli nettbasert. Hun har forelest og undervist på BA, MA og PhD nivå i design, kunst og håndverk og vært lærer ved Byfjord barneskole i Stavanger. Gulliksen har veiledet to PhD-kandidater til ferdig avhandling, vært opponent og slutteksaminator/ *reader* for 11 kandidater i Norge og Finland og er i dag hovedveileder for fire kandidater. Hun har veiledet

en rekke masterstudenter og vært sensor for nærmere 40 masterstudenter på ulike masterprogram. Hun har skrevet nærmere 70 vitenskapelige artikler, bøker, *papers*, m.m. på norsk og engelsk.

Inger-Marie Hølmebakk er sivilarkitekt MNAL og disputerte for graden PhD ved AHO i 2018. Hølmebakk er seniorrådgiver i Likestilt samfunn og universell utforming, en divisjon i Barne- og likestillingsdepartementets fagdirektorat Bufdir. Her arbeider hun med problemstillinger knyttet til begrepet universell utforming – en strategi for å bidra til inkluderende, ikke-diskriminerende arkitektur. Hun er tilknyttet OsloMet som forsker ved Senter for profesjonsstudier (SPS). Før hun startet med profesjonsforskning på arkitektpraksis, prosjekterte hun i en årrekke omsorgsboliger og sykehus som arkitekt. Gjennom empiriske undersøkelser, intervjuer og observerende deltakelse, har hun undersøkt hvordan arkitektpraksisen fungerer som læringsarena i møte med ytre krav og forordninger. Universell utforming har vært linse for å undersøke arkitektenes arbeidsprosesser og gitt en forståelse for hvordan denne yrkesgruppen utvikler praktisk kunnskap. Refleksjon i handling, praksisfellesskap, og arkitektur forstått som resultat av sosiale prosesser er teoretiske perspektiver som har bidratt til å forstå mekanismene for læring i arkitektpraksis

Mari Ann Letnes, PhD er førsteamanuensis i pedagogikk og kunst og håndverk ved NTNU. Hun har gjennomført flere forskningsprosjekter knyttet til barns praktisk skapende arbeid og kunstfaglige læreprosesser i skole og i barnehage samt barns bruk av digital teknologi i skapende prosjekter. Hun deltar i ulike europeiske forskningsprosjekter og forskningsnettverk. Hun har bred undervisningserfaring fra grunnskole, kulturskole, videregående og lærerutdanning i faget Kunst og håndverk, samt undervisning på master for kunstfagdidaktikk. For tiden er hun prosjektleder for DigGiLU, et 3 årig utviklingsprosjekt som har til hensikt å digitalisere undervisningen ved lærerutdanningen ved NTNU. Hun har publisert artikler, bøker og deltatt som invitert foredragsholder på flere konferanser i Norge og Sverige samt bidratt med paperpresentasjoner på internasjonale og nasjonale konferanser i inn- og utland.

Eva Lutnæs, PhD er Post doc. tilknyttet forskergruppa Design Literacy ved OsloMet – storbyuniversitetet og lektor i Kunst og håndverk ved Ener ungdomsskole i Hamar. Hun er utdannet Faglærerutdanning i formgivning, kunst og håndverk, har Mastergradsutdanning i formgivning, kunst og håndverk fra Institutt for estetiske fag (EST), samt doktorgrad fra AHO med fokus på evaluering i faget Kunst og håndverk. Lutnæs er forfatter i det digitale læremiddelet «Verkstedet» i faget Kunst og håndverk, Fagbokforlaget 2017. Kapitlene *Sett DEG inn i kunsthistorien – kunst og kunsthistorie*, *Design forbedrer verden – lær mer om design og Minihytta – arkitektur og miljøperspektiv*. Hun var deltaker i læreplangruppe som på oppdrag for Utdanningsdirektoratet utviklet kjerneelementer for faget Kunst og håndverk og er nå med i læreplangruppa for den reviderte læreplanen for Kunnskapsløftet. Hun var medlem i den vitenskapelige- og organisasjonskomiteen for den internasjonale konferansen MAKING - Materiality and Knowledge på Notodden i 2012 og medredaktør for volum 9 *Inside Making* for tidsskriftet *Studies in Material Thinking* med base på New Zealand. Hun var også medredaktør for antologien *Design Learning for Tomorrow. Design Education from Kindergarten to PhD. Proceedings from the 2nd International Conference for Design Education Researchers vol. 1-4, Oslo*. Hennes forskningsinteresser er å utvikle strategier for skapende arbeid der verden utenfor bringes inn i verkstedene og utfordrer elevene til etiske valg i arkitektur, design og visuell kommunikasjon. Hun er opptatt av tilrettelegging for ansvarlig kreativitet, kritisk refleksjon og systemisk tenkning i designutdanning for allmennheten (grunnskole). Hun følger også opp PhD-prosjektet om vurdering i Kunst og håndverk. I 2018 ble hennes bidrag på E&PDE konferansen i London utpekt til «best paper».

Liv Merete Nielsen, professor Dr Ing., har vært ansatt ved det som i dag heter Institutt for estetiske fag (EST) Fakultet for teknologi, kunst og design (TKD) OsloMet – storbyuniversitetet siden 1984. Hun er professorII ved Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet og har vært professorII ved det som i dag er Universitetet i Sørøst Norge (USN). Hun er utdannet allmennlærer fra Sagene lærerskole, og faglærer i kunst og design ved Konstfack i Stockholm. Hun har sin doktorgrad fra AHO, hvor hennes ideer om designutdanning for ‘citizenship’ først ble formulert og der tegning inngår som en helt sentral kompetanse. Hun har undervist i kunst og design ved videregående skole, samt fagdidaktikk i kunst og design på BA og MA-nivå i over 30 år. Hun har også vært ansvarlig for og undervist på flere doktorgradskurs innen designutdanning ved AHO og USN. Hun har veiledet en rekke masterstudenter og PhD-kandidater og hun har vært opponent ved doktordisputaser i Norge og Norden. Hun har vært leder for FoU-rådet ved EST og deltatt i mange evalueringer og vitenskapelige komiteer. Hun ledet Fagplangruppa for Kunst og håndverk i den nasjonale læreplanen Kunnskapsløftet (K06) og har vært styremedlem i Danish Centre for Design Research. Hun var redaktør for FORM, tidsskriftet for den norske interesseorganisasjonen for lærere KDS, i seks år. Hun er initiativtaker og leder for forskernettverket *DesignDialog* og leder for forskergruppen *Design Literacy*. I 2013 var hun leder for forskningskonferansen *DRS//CUMULUS – Oslo 2013* med fokus på designutdanning fra grunnskole til PhD. Hun har tillitsverv i organisasjonen Design Research Society (DRS) og er medlem av flere andre forskernettverk. Hennes forskningsinteresse er fagdidaktikk, tegning og designutdanning for citizenship i et bærekraftig perspektiv. Hun har skrevet lærebøker, en rekke artikler og redigert flere bøker. Hun har sin egen faste spalte ‘LMN har ordet’ i tidsskriftet FORM.

Helena Nordh, PhD, Professor i Landskapsplanlegging ved Norges Miljø- og Biovitenskapelige Universitet (NMBU). Hun er utdannet Landskapsarkitekt fra Sveiges lantbruksuniversitet (SLU). Hun har PhD i landskapsplanlegging fra NMBU. Hennes forskningsinteresse er menneske-miljø interaksjoner i skjæringsfeltet landskapsplanlegging/miljøpsykologi med fokus på opplevelser av natur i byen og naturens betydning for folks helse. Mer presist har hun studert hvordan ulike miljøer (nabolag, lommeparker, gravlunder m.fl.) og miljøkomponenter (trær, gress, kulturelle objekter m.fl.) kan påvirke helserelaterte variabler så som restitusjon, fysisk aktivitet, sosialt samvær og opplevd trygghet. Nordh har vært involvert i en rekke ulike forskningsprosjekter finansiert av Norges forskningsråd og har publisert et stort antall vitenskapelige artikler i internasjonale tidsskrifter. Ved siden av forskningen bedriver Nordh undervisning, og hun har per i dag kursansvar for kursene *Universell utforming* og *Fysiske omgivelser bruk og opplevelser*. Nordh har veiledet mange masterstudenter og er veileder til flere doktorstipendiater.

Ida Nilstad Pettersen, førsteamanuensis er utdannet sivilingeniør i industriell design, og har PhD innen bærekraftig design fra Institutt for design ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet, NTNU. I perioden 2013-2016 var hun postdoktor samme sted, og siden 2016 har hun vært ansatt som førsteamanuensis i *transition design*. Hun har også erfaring fra byutviklingsarbeid i Mellom-Amerika. Ved NTNU underviser og veileder hun studenter på masternivå, og veileder PhD.-kandidater. I tillegg er hun forsker i NFR- og EU-finansierte prosjekter på områder som deltakende og bærekraftig byutvikling, bærekraftig forbruk og tjenstedesign i helse- og omsorgssektoren, og er med i ulike internasjonale nettverk. Hennes forskningsinteresser er samfunnsendring, praksis og praksisendring og deltakende design og samskaping.

Anniken Randers-Pehrson, PhD, Førsteamanuensis er utdannet faglærer i forming fra Statens lærerhøgskole i forming Blaker (SLFB) med adjunktutdanning og hovedfag i Forming fra Høgskolen i Telemark (nå USN), samt doktorgrad fra Universitetet i Oslo. Hun er ansatt ved Institutt for Estetiske fag ved USN, hvor hun underviser på BA og MA nivå i design, kunst og

håndverk, og hun leder for tiden arbeidet med å utvikle studiet: Lærerspesialist i Kunst og håndverk. Hun har lang erfaring med undervisning på barne- og ungdomsskole i Kunst og håndverk, i tillegg har hun veiledet flere masterstudenter, hun har vært opponent for en PhD kandidat og har deltatt i flere sakkyndige komiteer. Hun er medlem av forskernettverket *Design Dialog*, og forskergruppen EMAL (USN). Hennes hovedinteresse innen forskning er fagdidaktiske problemstillinger knyttet til grunnskolefaget Kunst og håndverk.

Birger Sevaldson, professor PhD ved Institutt for design på AHO, er utdannet Interiørarkitekt og møbeldesigner fra Statens håndverks- og kunstindustriskole (SHKS) i 1986 (nå Kunsthøgskolen i Oslo) med PhD om digital kreativitet i 2005 fra AHO. Han er medlem av OCEAN Design Research Association. Tidligere har han praksis fra møbeldesignerne Peter Opsvik og Sven Ivar Dysthe, samt interiørarkitekt Kjell Richardsen og arkitekt Siri Jemtland. Han har egen praksis med design av møbler for Fora Form, Belysning for SG Armaturen. Han har også hatt et kunstnerisk samarbeid med lydinstallasjoner med Natasha Barrett. Sevaldson startet konferanseserien *Relating Systems Thinking and Design RSD* og *Systemic Design Research Network (SDRN)* sammen med et internasjonalt nettverk av forskere. Hans forskningsinteresse er Systemorientert Design.

Beata Sirowy har sin PhD fra AHO i 2010. Hun er nå post-doctor og seniorforsker ved Fakultet for landskap og samfunn, Institutt for by- og regionplanlegging på NMBU. Hennes utdanningsbakgrunn består av både filosofi og arkitektur. Hennes forskningsinteresser ligger i skjæringspunktet mellom disse fagområdene. Hennes nåværende forskning fokuserer på ulike aspekter av sosial bærekraft og brukerorientert offentlig romutvikling. Hun er også interessert i fenomenologi og hermeneutikk og deres implikasjoner for arkitektur og fysisk planlegging.

Anne Solberg, PhD, Cand. Jur. er førsteamanuensis i kunst, design og håndverk ved Universitetet i Sørøst-Norge (USN), campus Notodden. Hun har tidligere vært dekan, instituttleder og administrasjonssjef ved HSN / USN, har vært koordinator for master i design, kunst og håndverk og leder nå en forskergruppe innen kunstnerisk utviklingsarbeid ved USN. Solberg er utdannet kunsthåndverker med diplom i keramikk fra Statens håndverks- og kunstindustriskole i Oslo (nå KHiO), har hovedfag i forming fra Telemark lærerhøgskole og er utdannet Cand. jur. ved universitetet i Oslo. I 2017 fikk hun tildelt PhD-graden i kulturstudier ved nåværende USN. Tema for avhandlingen er *Developing Doctorateness in Art, Design and Architecture*. Den omhandler kriterier for doktorgradsutdanning i de europeiske kvalifikasjonsrammeverkene. Dette er sett i sammenheng med en analyse av ni europeiske doktoravhandlinger, som alle inneholder en kunstnerisk utøvende komponent. Solberg arbeider nå med et forskningsprosjekt innen *artistic research methodology*. Som ledd i dette temaet arbeider hun med et kunstprosjekt innen porselen, som fungerer som utgangspunkt for diskusjon om ulike forskningsmetoder innen området *artistic research*. Dette sees i sammenheng med diskusjonen om kunstnerisk utviklingsarbeid i Norge og den internasjonale diskusjonen om *artistic research*.

Kristin Støren Wigum er utdannet industridesigner fra AHO/SHKS (1992-1997) og har en PhD fra Institutt for produktdesign ved Program for industriell økologi, NTNU, i Design for bærekraft. Hun har drevet eget foretak siden 2005, Gaia Trondheim – Økologisk produkt og systemdesign, ett av fem foretak innen Gaia Arkitekter. Koblingen til arkitektur kom naturlig under hennes arbeid allerede med «diplomoppgaven» ved AHO, hvor hun startet å utforske temaet design i relasjon til livskvalitet og økologi. Gjennom forskning og praksis har hun jobbet med å se sammenhenger mellom det menneskelige og ikke-materielle, og våre materielle utformede omgivelser, produkter og tjenester. Hun har jobbet i mange år med eldreomsorg og Stiftelsen Livsglede for Eldre i utviklingen av en nasjonal sertifiseringsordning Livsgledehem og tjenester for eldre som bor hjemme og som har vanskelig for å holde seg sosialt aktive.

Parallelt har hun arbeidet med sterk brukermedvirkning i utvikling av nye boformer og bygg. Kristin relaterer seg faglig til det akademiske nettverket Systemic Design Research Network, og ser seg som en systemorientert designer med prosjekter som berører både politikk og samfunnsutvikling i bærekraftig perspektiv. Sommeren 2018 gikk Wigum inn i en mer fast arbeidssituasjon som prosjektleder i Kystskogbruket hvor hun arbeider med å styrke sammenhengene i verdikjeden og kretsløpene fra frø og skog til produkter i treindustrien, i ni norske kystfylker. Wigum er også tilsatt i en deltidsstilling som førsteamanuensis ved Institutt for produktdesign ved OsloMet.

Redaksjonsleder

I tillegg har FormAkademisk en redaksjonsleder.

Tore Andre Ringvold er medie- og designlærer på Nannestad videregående skole. Han er også nettverksleder for medier og kommunikasjon i Akershus fylkeskommune. Han er utdannet industridesigner fra University of Central Lancashire og har praktisk-pedagogisk utdanning (PPU) og Master i Kunst- og designdidaktikk (2014) ved OsloMet, i tillegg til å ha studert historie. Han har også mer enn 10 års arbeidserfaring med reklame og grafisk design. Hans forskningsinteresse er innen designtenkning og designundervisning i grunnskole og videregående skole, særdeles hvordan kritisk design og fremtidsscenarioer kan bidra i designundervisning.

Artikler i dette nummeret

I dette nummeret vil vi publisere artikler som er sentrale innen FormAkademisk sitt fokus på forskning innen design og designdidaktikk.

Invitert artikkel

David Wang, PhD, Professor of Architecture ved Washington State University argumenterer i artikkelen *A continuum of measures of validity for research in the making fields* doktorgrader innen *the making fields* for berettigelsen av dr.gradsprosjekter innen de såkalte «making fields». Dette gjør han ved å posisjonere dem innen et kontinuum mellom de etablerte kvantitative metoder og nykonstruerte fremgangsmåter i forskning. Artikkelen viderefører arbeidet til Frayling et al. ved å ekspandere dr.gradsrelatert forskning utover empirisk-baserte fremgangsmåter som tradisjonelt har vært anvendt i vitenskapelig forskning. Artikkelen presenterer historiske grunner for utvidelse av definisjonen for hva som skal konstituere doktorgradsrelatert forskning. Videre elaborerer forfatteren over hvordan han konstruerte det ovennevnte kontinuum. Denne konstruksjonen åpner for en utvidet oppfatning av et spektrum hvor det finnes diverse måter å anerkjenne validitet for den type forskning som er spesielt relevant for doktorgradsrelatert forskning innen «the making fields».

Artikler

Karen Brønne, PhD, Førsteamanuensis, ved Høgskulen i Volda, Avdeling for kulturfag gir i artikkelen *Frå DesignDialog til Design Literacy. Om etablering av eit fagdidaktisk forskingsfelt innan design, kunst og handverk* en historisk framstilling av hvordan forskingsfeltet designdidaktikk er utvikla de siste 20 åra, med vekt på rollen professor Liv Merete Nielsen har spilt i arbeidet med å styrke fagfeltet sin intellektuelle identitet. Konseptet «the making disciplines» om hvordan akademiske fellesskap blir utvikla gir et av de teoretiske perspektiva til framstillinga. Artikkelen forteller hvordan Nielsen beveger seg mellom mange roller i dette, som forsker, forskingsentreprenør og forskingsleder, og bygger ny kunnskap gjennom å

integre «making», «making-knowledge», det akademiske og det fagdidaktiske. Artikkelen har Nielsen sine publikasjoner, samt intervju med kolleger og stipendiater som kildegrunnlag.

Liv Merete Nielsen, dr. ing., professor ved OsloMet – storbyuniversitetet, Fakultet for teknologi, kunst og design beskriver i artikkelen *Building making scholarship – om utviklingen av making disciplines* hvordan forskning innen skapende profesjonsfag har blitt drevet fram av professor Halina Dunin-Woyseth. Med bakgrunn som arkitekt har hun hatt et innsideperspektiv på de utfordringene de skapende profesjonsfagene sto overfor. Som en av de få arkitekter som også hadde doktorgrad fikk hun ansvar for utviklingen av doktorgradsprogrammet på Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo (AHO). Hun utviklet kunnskapskonseptene ‘the making professions’ og ‘the making disciplines’ for å synliggjøre og håndtere de skapende profesjonenes utfordringer som selvstendige forskbare (researchable) fagfelt i møte med etablerte akademiske disipliner. I 1995 sto hun sentralt i avgjørelsen om å åpne doktorprogrammet på AHO for designere og designdidaktikere, noe som har spilt en avgjørende rolle for framveksten av et designdidaktisk forskningsfelt i Norge. Innsatsen til Dunin-Woyseth går langt ut over det å være én persons innsats, den eksemplifiserer hvordan utdanning og forskning med et innsideperspektiv på kunnskapsutvikling har avgjørende betydning for et demokrati der også representanter for praktiske profesjoner må kunne artikulere sin innsidekunnskap med akademisk troverdighet. Framhevingen av et innsideperspektiv og viktigheten av aktive fagmiljøer setter også Halina Dunin-Woyseths innsats inn i et større perspektiv. Hun har høstet internasjonal anerkjennelse både som teoretiker og feltbygger.

Bokanmeldelse

Ingvard Bråten, Høgskolelektor i forming/ kunst og håndverk ved Høgskulen på Vestlandet, Institutt for kunsthøgskolen anmelder *Boka om kunst og håndverk i barnehagen* redigert og i hovedsak skrevet av Nina Scott Frisch, Mari-Ann Letnes og Jørgen Moe, utgitt av Universitetsforlaget i 2018. Bråten skriver at denne boka har vokst fram ved kunst- og håndverksmiljøet ved Dronning Mauds Minne Høgskole for barnehagelærerutdanning (DMMH) i Trondheim. Dette er en grunnbok som skal gi en kunst og håndverksfaglig kunnskapsbase til studenter i kunnskapsområdet kunst kultur og kreativitet i barnehagelærerutdanningen. Videre henvender boka seg til ansatte i barnehagen. Ved siden av de tre redaktørene, Frisch, Letnes og Moe, har Vigdis Dagsdatter Øien skrevet ett kapittel.

Oslo, desember 2018

Janne Beate Reitan
Ansvarlig redaktør

Halina Dunin-Woyseth
Seksjonsredaktør

Liv Merete Nielsen
Seksjonsredaktør

Janne Beate Reitan

Førsteamanuensis, Dr.ing.

OsloMet - storbyuniversitetet, Fakultet for teknologi, kunst og design, Institutt for estetiske fag
janner@oslomet.no

Halina Dunin-Woyseth

Professor emerita, Dr. techn.

Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo
dunin@online.no

Liv Merete Nielsen

Professor, Dr. ing.

OsloMet - storbyuniversitetet, Fakultet for teknologi, kunst og design, Institutt for estetiske fag
livmn@oslomet.no

Referanser

Dunin-Woyseth, Halina, & Michl, Jan. (2001). *Towards a disciplinary identity of the making professions – the Oslo millennium reader* (Vol. no 4, 2001). Oslo: Oslo School of Architecture.